

I dette nummer af *Passage* vil vi se nærmere på nogle af de mange aspekter af bogen, der ligger uden for selve de litterære tekster, vi plejer at beskæftige os med, men som ikke desto mindre er afgørende for selve bogens væsen. Bogvæsen. Elementer som smudsomslag, publikationshistorie, typografi, illustrationer, forord, blurbs og papirkvalitet opfattes gerne som værkeksterne faktorer, der er ubetydelige i forhold til selve teksten, men med artiklerne i dette temanummer ønsker vi at gå det ideale begreb om 'selve teksten' på klingen og rokke lidt ved det autonome kunstbegreb, det er udtryk for. En litterær tekst står aldrig alene. Den vil altid allerede inden sin udgivelse være situeret i en lang række forskellige kontekster, og ved at flytte blikket fra teksten til bl.a. dens paratekstuelle, materielle og økonomiske kontekster vil vi forsøge at indkredse og identificere nogle af de talrige, sædvanligvis underbelyste mekanismer, der i en vis udstrækning determinerer tekstens tilblivelse og videre skæbne på bogmarkedet og i litteraturhistorien, og som ikke mindst kan være styrende for vores egen tilgang til værket.

Vi indleder temanummeret med en oversættelse af Robert Darntons klassiske artikel "Hvad er Boghistorie?". Artiklen, der oprindeligt udkom i 1982, var med til at indvarsle en stigende interesse i litteraturforskningen for bogens materielle sider, og vi er glade for hermed at kunne præsentere denne boghistoriske nøgletekst på dansk. Darnton gør med stort overblik status over en endnu ung disciplin og gennemgår nogle af de mange udfordringer, boghistorien står over for. Resten af artiklerne i nummeret prøver på hver deres måde at tage nogle af disse udfordringer op, uden dog nødvendigvis at holde sig inden for de boghistoriske rammer, Darnton udstikker. Via en gennemgang af de materielle omstændigheder omkring produktionen og udgivelsen af George Eliots roman *Middlemarch* (1871-72) foreslår Simon Frost en tilgang til litteraturen, som han kalder den litterære teksts sociologi, og som i højere grad end den traditionelle litteraturhistorie kan indkredse de gråzoner, hvor værkets semantiske og materielle aspekter glider over i hinanden. Jan Bäcklund ser på nogle af de udviklede begærmekanismer, der er på færde i forholdet mellem samlere og bøger, og han når overraskende frem til, at de attributter, samleren så intenst begærer, faktisk alle er til stede i bogkataloget, som han betegner som den postautoritære litteraturs form. Indvarsler Bäcklunds essay mon begyndelsen på enden for den traditionelle, materielt funderede bibliofili?

I sin artikel gør Tore Rye Andersen ophold ved et fænomen, der traditionelt set ikke engang er blevet betragtet som en integreret del af selve bogen, men som ikke desto mindre er en afgørende faktor i vores første møde med bogen: smudsomslaget. Gennem en nærlæsning af et enkelt omslag argumenterer han for, at traditionelt set oversete 'genrer' som bagsidens blurbs og forlagets bogbeskrivelse på inderflappen kan virke særdeles styrende for receptionens tilgang til teksten og efterfølgende konstruktion af værket, og Andersen slår til lyd for, at det i et både litteraturhistorisk og tekstanalytisk perspektiv kan betale sig at tildele smudsomslagets fordækte førerreb på læseren større opmærksomhed end hidtil.

De sidste tre artikler kredser om, hvordan forfattere til forskellige tider og på forskellig vis har forsøgt at iscenesætte sig selv og deres forfatterskab gennem nogle af

de materielle og paratekstuelle elementer ved bogen og værket, der ligger hinsides selve den tekst, vi sædvanligvis betragter som hovedsagen. Med udgangspunkt i Charlotte Smiths og Lord Byrons gennemreflekterede forhold til deres egne frontispice-portrætter viser Peter Simonsen, at allerede de engelske romantikere var særdeles bevidste om det trykte medies ekspressive potentiale, mens Jakob Stougaard-Nielsen i sin artikel om den berømte New York-Udgave af Henry James' værker ser på, hvordan James igennem udformningen af denne monumentale udgave samtidig forsøgte at indvarsle sin egen kanonisering. Endelig analyserer Ole Nyegaard nogle af Vladimir Nabokovs selvbevidste forord, og han viser, hvordan den russiske forfatter igennem disse tekstuelle vedhæng på én gang formanende og afvæbnende forsøgte at skabe en ny forståelsesramme for sine tidligere værker; en ny kontekst for sine tekster.

Og med den afsluttende konstatering af, at forord på brutal eller subtil vis kan bidrage til at kanalisere forståelsen af efterfølgende tekster ind i visse forudbestemte baner, ønskes læseren god fornøjelse.